

28.11.2018

Ärende/18

§ 393

Den av ledamoten Leo Stranius väckta motionen om främjande av hälsosam mat och måltider med Hjärtmärke

HEL 2017-012446 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade den av ledamoten Leo Stranius väckta motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Leo Straniuksen aloite terveellisen ruuan ja Sydänmerkki-aterioiden edistämisestä

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Leo Stranius och 25 andra ledamöter föreslår i sin motion att Helsingfors ska främja hälsosamma måltider genom att ta i bruk måltider med Hjärtmärke till exempel inom skolbespisningen och i sina egna restauranger.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Stadsstyrelsen beslutade 7.5.2018, § 288, återremittera ärendet för ny beredning, så att Hjärtmärket tas i bruk.

Stadsstyrelsen hänvisar till det nya utlåtande som har kommit från afärsverket Servicecentralen och konstaterar beträffande Hjärtmärket följande:

De nya måltidsrekommendationerna följer redan a priori Hjärtmärkesbeteckningens näringskriterier. Servicecentralen har samarbetat med Hjärtförbundet, som äger märket, om att utarbeta dessa kriterier. Att ta i bruk märket ger så tillvida ett mervärde att man kan foga det till menyn då maten uppfyller kriterierna för respektive typ av maträtt.

Servicecentralen bör förbinda sig till att beteckningen för Hjärtmärkt måltid alltid används då det är möjligt, det vill säga några dagar i veckan med undantag av dagar med önskemat eller temadagar samt äldre personers bespisning där det viktigaste är att sörja för efterlevnaden av gällande näringsrekommendationer (Näringsrekommendationer för äldre, Statens näringsdelegation 2010).

Hjärtmärkta måltider serveras alla dagar på de personalrestauranger där man har bespisning för högskolor, eftersom kriterierna är desamma som för måltider vilka får FPA-stöd. För dessa restauranger har man alltså ansökt om tillstånd att få servera sådana måltider. Med Hjärtförbundets tillåtelse får man använda beteckningen Bättre val, för vilken Servicecentralen Helsingfors årligen betalar en för ändamålet fastställd avgift.

Bland annat följande omständigheter begränsar ibruktagandet av märket:

Det är inte möjligt att ha Hjärtmärket på menylistor på webben. Servicecentralens menylistor görs i programmet Aromi, och användningen av märket förutsätter extra arbete till den delen att märket framöver fogas till menyn med hjälp av något annat program, eller så markeras mat som uppfyller kriterierna med någon annan symbol. Servering av Hjärtmärkta måltider på restaurang förutsätter att maträtter som uppfyller kriterierna markeras på restaurangens meny och serveringslinje, förutom om all mat som serveras uppfyller kriterierna alla dagar.

Hittills har Hjärtmärket inte varit ett urvalskriterium då staden har upphandlat livsmedel, så ibruktagandet av märket kan påbörjas stegvis med beaktande av de nuvarande kontrakten, kommande anbudsförfrågan och tillgången på råvaror. Lanseringen av märket kan komma att försämra tillgången på vissa produkter och höja råvarukostnaderna, då man vid valet av råvaror vore tvungen att beakta också i nuläget tillämpade kriterier, såsom ekologisk mat och närproducerad mat.

Utvecklingsarbetet är fortgående och bygger på kundrespons, vilket kan innebära att enskilda produkter byts ut i sortimentet.

Den ursprungliga avsikten med att ta i bruk märket var att styra matgästerna att välja alternativ som är bättre för hälsan. De måltider som serveras i skolor och på daghem är i dagens läge och även framdeles

28.11.2018

Ärende/18

hälsofrämjande. Kundgruppernas måltider planeras i linje med näringsrekommendationerna Mat ger hälsa (Statens näringsdelegation 2014), Vi äter och lär tillsammans – rekommendation för skolbespisningen (Statens näringsdelegation 2017), Mat ger hälsa och glädje – rekommendation om måltiderna inom småbarnspedagogiken (Statens näringsdelegation 2018), vilket den pedagogiska dialogen stöder också med hjälp av fenomenbaserat lärande.

Servicebolaget Palmia Ab har meddelat att bolaget under den nya matsedelperiod som börjar 4.3.2019 tar i bruk Hjärtmärket veckovis i 27 personalrestauranger och 3 gymnasier.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Leo Straniuksen aloite terveellisen ruuan ja Sydänmerkkiaterioiden edistämisestä

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 12.11.2018 § 706

HEL 2017-012446 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Leo Straniuksen aloitteen loppuun käsitellyksi.

07.05.2018 Palautettiin

23.04.2018 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Postadress

PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon

+358 9 310 1641
Telefax
+358 9 655 783

FO-nummer

0201256-6

Kontonr

FI0680001200062637

Moms nr

FI02012566

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Keskushallinto Palvelukeskusliikelaitos Monipalvelut 28.9.2018

HEL 2017-012446 T 00 00 03

Uudet ruokailusuositukset noudattavat jo lähtökohtaisesti Sydänmerkki-tunnuksen ravitsemuskriteereitä, joiden laadinnassa on tehty yhteistyötä merkin omistavan järjestön eli Sydänliiton kanssa. Merkin käyttönotolla on lisäarvoa siltä osin että silloin kuin ruoka täyttää kullakin ruokalajityypille asetetut kriteerit voidaan merkki lisätä ruokalistaan.

Palvelukeskus voi sitoutua siihen että Sydänmerkki-ateria tunnusta käytetään aina mahdollisuuksien mukaan eli muutamana päivänä viikossa poislukien toiveruoka- ja teemapäivät sekä ikääntyneiden ruokailu, jossa tärkeää on huolehtia voimassa olevien ravitsemussuositusten toteutumisesta (Ravitsemushoitosuositukset, VRN 2010).

Sydänmerkki-aterioita tarjotaan edelleen päivittäin niissä henkilöstöravintoloissa, joissa on korkeakouluruokailua, sillä ne ovat samoja kriteereitä kuin Kelan tukemissa aterioissa. Näille ravintoloille on siis haettu oikeus tarjota aterioita. Sydänliiton luvalla saamme käyttää Parempi valinta-nimitystä, josta Palvelukeskus Helsinki maksaa vuosittain sille määrätyn veloituksen.

Merkin käyttöönottoa rajoittavat mm. seuraavat tekijät:

Sydänmerkkiä ei pystytä tuottamaan nettiruokalistoihin. Palvelukeskuksen ruokalistat tehdään Aromi-sovelluksessa, ja merkin käyttö edellyttää lisätyötä siltä osin että merkki lisätään jatkossa joko muun sovelluksen kautta tai kriteerit täyttävä ruoka merkitään muulla symbolilla. (Huom. ravintoloissa sydänmerkki-aterian tarjoaminen edellyttää kriteerit täyttävien ruokien merkitsemistä ravintolassa olevaan ruokalistaan ja linjastoon paitsi jo kaikki tarjottavat ruoat täyttävät joka päivä kriteerit.) Sydänmerkki ei ole ollut tähän asti kaupungin elintarvikehankintojen valintakriteerinä, joten merkin käyttöönotto voidaan aloittaa vaiheittain huomioiden nykyiset sopimukset, tulevat kilpailutukset ja raaka-aineiden saatavuuden. Merkin käyttöönotto saattaa heikentää tuotteiden saatavuutta ja nostaa raaka-ainekustannuksia, kun raaka-aineita valittaessa joudutaan ottamaan huomioon myös nykyiset käytössä olevat kriteerit kuten luomu ja lähiruoka. saatujen asiakaspalautteiden pohjalta teemme jatkuvaa kehitystyötä,

28.11.2018

Ärende/18

mikä voi vaikuttaa yksittäisten tuotteiden vaihtumiseen tarjoomassamme.

Merkin käyttöönoton alkuperäinen tarkoitus oli ohjata ruokailijaa valitsemaan terveyden kannalta terveellisemmän vaihtoehdon. Kouluissa ja päiväkodeissa tarjottavat ateriat ovat nykyisin ja jatkossakin terveyttä edistäviä vaihtoehtoja. Asiakasryhmien ateriat suunnitellaan ravitsemussuositusten mukaisesti (Terveyttä ruoasta (VRN 2014), Syödään ja opitaan yhdessä - kouluruokasuositus (VRN 2017), Terveyttä ja iloa ruoasta - varhaiskasvatuksen ruokailusuositus (VRN, 2018), joita kasvatuksellinen vuorokeskustelu tukee myös ilmiöoppimisen avulla. Koska vastuullisuutta korostavia tunnuksia tulee jatkuvasti markkinoille, on hyvä, jos Helsingin kaupunki linjaa ne joita tulee priorisoida myös palveluissa ja niiden viestittämisessä.

Lisätiedot

Anne Koskinen, Yksikönjohtaja, puhelin: 09 310 36983
anne.koskinen(a)hel.fi